

PM

Till Styrelsen
Från Etikrådet
Datum 2011-05-03
Angående Etik Styrande dokument

Fördjupning etik

Det är en självklarhet att all vård av människor skall hålla en hög etisk standard. Etiken berör vården inom främst fyra områden: organisationsetik, medicinsk etik, omvårdnadsetik samt forsknings- och utvecklingsetik.

Etiken berör också olika aktörer och intressen och utifrån detta synsätt kan man urskilja i huvudsak följande kategorier: patient/kund/klient/brukare, kollegor, organisation/arbetsplats, personal, uppdragsgivare såsom landsting, kommun, stiftelse, det enskilda företaget och samhället. Inom Vårdföretagarna finns ett etikråd, vars uppgifter anges i föreningens stadgar.

Organisationsetiken avser Vårdföretagarnas etik och de krav Vårdföretagarna ställer på sina medlemsföretag. Organisationsetiken är inte minst väsentlig i samband med köp och försäljning av vård och omsorg, vid avvägningen mellan pris och kvalitet samt när det gäller marknadsföringen. En ytterligare viktig etisk fråga är hur vinst genereras. Ett kompetent och ansvarsfullt ledarskap är en förutsättning för god organisationsetik.

Affärsetik, ser vi som en del i *organisationsetiken*, och syftar till att få branschens företag att uppträda och handla på ett sådant sätt att den utgör en respekterad del av det svenska samhället.

Riktlinjerna skall leda till sund konkurrens och likabehandling av företag, oberoende av storlek. Riktlinjerna skall också stimulera branschens företag att uppfylla samhällets förväntningar på den goda organisationen, bland annat avseende systematiskt kvalitetsarbete, miljö- och arbetsmiljö. Branschens företag skall sträva efter att vara attraktiva arbetsplatser som skapar långsiktiga hållbara värden för kund och samhälle.

- företag inom branschen skall inte åta sig uppdrag som strider mot allmän rättsuppfattning, eller på annat sätt kan anses oacceptabelt från allmän synpunkt,

- företag skall verka för sund konkurrens och iaktta god marknadsföringssed, vilket betyder att den måste följa vissa regler till skydd för konsumenten. Marknadsföringen ska förena dess mål med ett etiskt försvarbart sätt samt ett upprätthållande av en god och värdig anda inom branschen. Företag bör sköta kontakter med potentiella patienter/brukare på ett ansvarsfullt och professionellt sätt. Företagets bör ägna sig åt måttfull marknadsföring direkt till patienter/brukare där denne kan känna obehag eller oro efter en sådan kontakt. Företag bör inte heller utnyttja uppgifter från myndigheter eller organisationer som på ett felaktigt eller oaktsamt sätt lämnat ut dessa,
- samarbetet med övriga parter inom ramen för ett uppdrag skall präglas av korrekta affärsrelationer, tydliga avtal och ömsesidig respekt,
- företag inom branschen skall inta en restriktiv strikt hållning till s.k. kontakt- och relationsskapande åtgärder i form av t.ex. gåvor eller resor. Företag ska kontinuerligt göra riskbedömningar och ha en policy för att eliminera riskerna för tagande och givande av muta,
- företag inom branschen ska ha samma krav på partners och underleverantörer,
- företag inom branschen skall utföra sitt uppdrag professionellt och inom ramen för god affärssed. Alla uppdrag skall genomföras med sådan kompetens och sådana resurser som behövs för uppgiften,
- företag inom branschen får inte skada övriga parter eller kollegors anseende genom att opåkallat och utan saklig grund yttra sig kritiskt om deras förhållanden.

Den medicinska etiken avser medicinsk vård. Den medicinsk-tekniska utvecklingen ger en ständigt ökande komplexitet och medför svåra medicinsk-etiska ställningstaganden. Utvecklingen gör det möjligt att erbjuda allt mer av bot och lindring vilket i sin tur medför ökade resursbehov. En konsekvens av denna utveckling blir svåra prioriteringar med etiska implikationer såväl på en övergripande nivå som i vårdens vardag. Dessa frågor behandlas i olika etiska fora, som kan utfärda rekommendationer och riktlinjer, vilka blir vägledande för vården i hela landet.

Exempel på sådana fora är:

Socialstyrelsens råd för etiska frågor, Läkaresällskapets etiska delegation samt Statens medicinsk-etiska råd (SMER). Dessutom finns regionala och lokala etiska råd vid de större sjukhusen. Det etiska spektrat omfattar allt från hur man använder tilldelade resurser (offentliga medel) till - åtminstone för några av Vårdföretagarnas medlemsföretag - vård och behandling i livets slutskede, som även i hög grad berör omvårdnadsetiken.

Omvårdnadsetiken omfattar såväl den allmänna omvårdnaden som den specifika omvårdnaden vid till exempel intensivvård. En viktig del av omvårdnaden är bemötandet och relationernas kvalitet.

Forsknings- och utvecklingsetiken berör all medicinsk- och omvårdnadsforskning. För att bedriva forskning inom vården krävs godkännande av en forskningsetisk kommitté. Även om en vårdgivare inte själv bedriver forskning är det inom all medicinsk verksamhet av vikt att följa utvecklingen och integrera ny kunskap där den har sin plats i den egna verksamheten.